

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора Грузевої Тетяни Степанівни на дисертаційну роботу Талалаєва Костянтина Олександровича на тему «Медико-соціальне обґрунтування концептуальної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.02.03 – соціальна медицина

Актуальність дослідження. Дисертаційна робота присвячена актуальній проблемі удосконаленню медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання. Її актуальність обумовлюється значною поширеністю інфекційної патології серед населення, суттєвими негативними медико-соціальними наслідками захворюваності для сімей, громад, системи охорони здоров'я. Посилюють значущість проблеми спалахи нових інфекційних хвороб, яскравим прикладом яких є пандемія COVID-19.

Відомо, що соціально значущі інфекційні захворювання є однією з основних проблем громадського здоров'я на глобальному рівні. У світі щорічно захворюють на туберкульоз 10 млн осіб, інфікуються ВІЛ – 1,7 млн. У 2019 р. 325 млн хворіли на гепатит, жили з ВІЛ/СНІД – 38 млн осіб. Ця патологія є вагомою причиною смертності у світі. Так, внаслідок ВІЛ/СНІД померло 33 млн людей, туберкульоз щорічно обумовлює 1,4 млн смертей, гепатити В і С – 1,3 млн.

У більшості країн Європейського регіону ВООЗ соціально значущі інфекційні захворювання роблять значний внесок у формування глобального тягара хвороб. Близько 30 млн жителів Європи мають гепатит В і С., 2,6 млн – ВІЛ/СНІД. Половина виявлених випадків ВІЛ діагностується на пізніх стадіях, що свідчить про недостатню ефективність застосовуваних стратегій тестування. В Європейському регіоні зосереджена третина хворих на туберкульоз із множинною стійкістю до ліків. При цьому найбільший тягар захворюваності на соціально значущі захворювання припадає на країни Східної Європи, у т. ч. Україну. Попри вжиття низки заходів та реалізації програм, рівень захворюваності в країні залишається неприйнятно високим, що обумовлює актуальність боротьби з інфекційною соціально значущою патологією.

Тому попередження поширення соціально значущих інфекційних захворювань серед населення та надання якісної медичної допомоги в сучасних умовах набуває пріоритетного значення. Ці пріоритетні завдання відображено в «Порядку денному у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», прийнятому на Саміті ООН, в програмі «Здоров'я -2020: Основи Європейської політики в підтримку дій всієї держави і суспільства в інтересах здоров'я та благополуччя», низці інших стратегічних документів міжнародного та регіонального рівня.

Конкретні цілі та шляхи їх досягнення окреслено в Глобальній стратегії щодо туберкульозу на період до 2035 р., Глобальній стратегії сектора охорони здоров'я з ліквідації ВІЛ на 2016-2021 роки «На шляху до ліквідації СНІДу», Глобальній стратегії сектора охорони здоров'я щодо вірусного гепатиту на 2016-2021 рр. Їх основні положення імплементовано в низці європейських документів, у т. ч. в Плані дій сектору охорони здоров'я щодо боротьби з ВІЛ-інфекцією в Європейському регіоні ВООЗ (2017), Плані дій щодо боротьби з туберкульозом для Європейського регіону ВООЗ на 2016–2020 роки тощо.

В Україні проблема боротьби з соціально значущими інфекційними захворюваннями є особливо актуальною з огляду на поширеність в популяції численних чинників ризику та несприятливих детермінант. Особливу стурбованість викликає значний рівень смертності від вказаних причин населення працездатного віку.

Протидія епідемії соціально значущих інфекційних захворювань має важливе значення для системи охорони здоров'я. І хоча питанням боротьби з цією патологією присвячено низку робіт, вони не вичерпують усього спектру наявних проблем. Залишаються невирішеними питання забезпечення якісної медичної допомоги пацієнтам з соціально значущими інфекційними хворобами на регіональному рівні в умовах децентралізації, які потребують врахування сучасних викликів та дієвих стратегій протидії.

З огляду на глобальний та національний контекст поширеності соціально значущих інфекційних захворювань, їх медико-соціальних наслідків, дисертаційна робота Талаласва Костянтина Олександровича, яка присвячена науковому обґрунтуванню удосконалення медичної допомоги

хворим на соціально значущі інфекційні захворювання на регіональному рівні, є актуальною і має важливе наукове та практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності до плану наукових робіт Одеського національного медичного університету МОЗ України. Матеріали дисертаційного дослідження є фрагментами науково-дослідної роботи «Соціально-управлінський та економіко-правовий аспекти реформи системи охорони здоров'я в Україні на сучасному етапі з урахуванням засад предиктивної медицини», номер держреєстрації 0117U004736 (термін виконання 2017 - 2021 рр.). Автор – виконавець фрагментів науково-дослідних робіт.

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Талаласва К.О. на тему «Медико-соціальне обґрунтування концептуальної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання» є комплексним медико-соціальним дослідженням, виконаним на належному методичному рівні.

На користь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, свідчить застосування автором адекватних та сучасних методів дослідження: системного підходу, бібліосемантичного, епідеміологічного, соціологічного, медико-статистичного, медико-географічного, концептуального та графічного моделювання, організаційного експерименту, експертних оцінок.

Ступінь обґрунтованості наукових положень є достатнім, оскільки він базується на вивченні наукових джерел, використанні сучасних методичних підходів, проведенні багатоаспектних досліджень та аналізі їх результатів.

Достовірність приведених у роботі наукових положень, висновків і рекомендацій, підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертаційного дослідження. Згідно з завданнями дослідження було проведено аналіз 49 статистичних звітних форм №№ 8, 9, 33, 34 щодо захворюваності населення на соціально значущі інфекційні захворювання, звітів Департаментів охорони здоров'я Одеської, Миколаївської та Херсонської обласних державних адміністрацій за 2006–2018 рр.; 51

статистичної звітної форми №№ 17, 20, 47-здоров щодо мережі профільних закладів охорони здоров'я та їх ресурсного забезпечення за 2006–2016 рр., 23 одиниць кошторисів, розпорядчо-звітних документів регіональних органів управління та закладів охорони здоров'я; 389 анкет оцінки задоволеності медичною допомогою хворих на соціально значущі інфекційні захворювання, 24 анкет експертної оцінки.

Для обробки масиву результатів дослідження автор використав сучасний статистичний аналіз.

Достатня кількість проведених досліджень та результати статистичної обробки зумовили достовірність отриманих результатів, на основі яких автор обґрунтував низку положень та висновків щодо удосконалення функціонально-організаційної моделі надання медичної допомоги хворих на соціально значущі інфекційні захворювання.

Наукова новизна одержаних результатів, їх значущість для науки і практики. Результати дисертаційної роботи відповідають критерію наукової новизни. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше в Україні: науково обґрунтовано сучасну функціонально-організаційну модель системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання на регіональному рівні з низкою інноваційних елементів; науково обґрунтовано функціонально-структурні перетворення закладів охорони здоров'я, що надають третинну медичну допомогу хворим на соціально значущі інфекційні захворювання; встановлено сучасні тенденції захворюваності, поширеності й смертності населення внаслідок інфекційної соціально значущої патології; виявлено залежність між показниками захворюваності та смертності населення від соціально значущих інфекційних захворювань та чинниками ризику їх розвитку.

Автором удосконалено: організаційні підходи до інтеграції послуг, міждисциплінарної взаємодії фахівців та децентралізації медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання на основі принципу пацієнт-орієнтованості; методичні підходи до розробки та структурування соціальних програм профілактики й протидії соціально значущим інфекційним захворюванням на різних рівнях управління; підходи до їх фінансового забезпечення на регіональному та місцевому рівнях за рахунок бюджетних коштів та коштів об'єднаних територіальних громад.

Набули подальшого розвитку науково-методичні підходи до прогнозування перебігу епідемічного процесу з урахуванням причинно-наслідкового впливу чинників ризику його розвитку.

Теоретичне значення дослідження полягає в доповненні теорії соціальної медицини в частині удосконалення системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що вони стали підставою для розробки концептуальної функціонально-організаційної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання, впровадження її елементів в практичну діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я Одеської області та рекомендуються до впровадження в інших регіональних системах охорони здоров'я.

Результати дослідження використані: на державному рівні у пропозиціях до проєкту Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014 – 2018 рр. (2014 р.); на регіональному рівні: при розробці «Стратегії реформування системи надання медичної допомоги хворим на туберкульоз та ВІЛ-інфекції» (2016 р.) та при створенні комунального некомерційного підприємства «Одеський обласний центр соціально значущих хвороб» Одеської обласної ради» (2017 р.); на місцевому рівні: при підготовці Міської цільової програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу, гепатитам та наркоманії у м. Одесі «Прискорена відповідь Одеса» («Fast-Track Одеса») на 2018 – 2020 рр. (2018р.).

Результати дисертаційного дослідження лягли в основу деклараційного патенту на корисну модель «Спосіб комплексної оцінки ступеня ризику інфікування збудниками соціально-небезпечних хвороб у ВІЛ-інфікованих осіб» (2020 р.).

Практична значущість дисертаційного дослідження підтверджується впровадження його результатів в практичну діяльність 9 закладів охорони здоров'я та навчальний процес 10 закладів вищої медичної освіти України.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях. Основні положення дисертації досить повно викладені в 36 наукових роботах, з яких 25 наукових статей - у наукових фахових виданнях,

у т. ч. 9 – у закордонних, 1 - у виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази SCOPUS; 12 статей – в одноосібному авторстві. Результати дослідження додатково відображено в 11 тезах у збірках матеріалів наукових конференцій. Отримано декларативний патент України на корисну модель. Зміст кожного розділу роботи представлено у відповідних публікаціях.

Характеристики розділів та оцінки змісту дисертації

Дисертація є завершеною науковою працею, має класичну структуру. Структура дисертації відповідає сучасним вимогам до такого виду кваліфікаційних робіт.

Обсяг дисертації становить 352 сторінки друкованого тексту (з них 274 сторінки основного тексту). Результати ілюстровано 54 таблицями та 51 рисунком. Перелік літератури містить 265 джерел, з них 151 – кирилицею і 114 – англійською.

Робота складається з анотації, вступу, 6 розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт і предмет, охарактеризовано методи дослідження, особистий внесок автора, розкрито суть наукової новизни та практичної значущості. Наведено дані про апробацію результатів дослідження та їх практичне впровадження. Зауваженнями до вступу є занадто розлоге формулювання мети дослідження.

У першому розділі «Соціально значущі інфекційні захворювання як медико-соціальна та економічна проблема (аналітичний огляд наукової літератури)» автором проведено аналіз наукових літературних джерел за темою дослідження. Він охоплює питання тенденцій захворюваності населення на соціально значущі інфекційні захворювання, смертності від них на глобальному, регіональному та національному рівнях і питання державної політики щодо протидії інфекційній соціально небезпечній патології. Для цього автор широко використовує інформаційні бюлетені ВООЗ, ЄРБ ВООЗ, ЮНЕЙДС, ЦГЗ ТА ЦМС МОЗ України, а також нормативно-правові акти різних рівнів управління. Аналіз опублікованих інформаційно-аналітичних джерел підтверджує актуальність проблеми захворюваності на соціально

значущі інфекційні захворювання та необхідність посилення боротьби з цією патологією.

Зауваженням до розділу є брак аналізу надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання, удосконалення якої визначено метою дисертаційної роботи.

У другому розділі «Програма, матеріали, методи та обсяги дослідження» представлено розроблену програму, визначено методи та обґрунтовано обсяг досліджень.

Програму досліджень структуровано на шість етапів, що відповідає поставленим завданням. У розділі розкривається методологія і методи досліджень, наведено дані щодо джерел інформації та обсягу досліджень на кожному з етапів та методи статистичної обробки даних. Зауваженням до викладу матеріалу розділу є наведення в ньому інформації, яка потім не використовується в роботі (площа областей, територіальне сусідство, середньодушові доходи, кліматичні особливості тощо).

В третьому розділі «Аналіз епідемічної ситуації щодо соціально значущих інфекційних захворювань у Миколаївській, Одеській та Херсонській областях України» проаналізовано особливості захворюваності на основні соціально значущі захворювання в Південному регіоні України, вплив на неї демографічних чинників та прогноз на короткострокову перспективу.

Встановлено значно вищі рівні захворюваності на соціально значущі захворювання у вказаних областях порівняно з середніми в Україні показниками. Виявлено негативні тенденції до зростання показників поширеності ВІЛ/СНІД та смертності від них при протилежній тенденції в країні в цілому. Визначено несприятливу ситуацію щодо зростання захворюваності на туберкульоз в Одеській області.

На основі встановлених тенденцій за допомогою екстраполяції автор розрахував прогнозні дані щодо поширеності ко-інфекції туберкульоз/ВІЛ та смертності з цих причин до 2022 р. На підставі отриманих даних автор робить обґрунтований висновок про високу напруженість епідемічної ситуації в цих регіонах і необхідність вжиття заходів з протидії.

Заслуговує на увагу твердження автора про необхідність проведення медико-статистичного аналізу зареєстрованої захворюваності на хронічні

гепатити В і С, сифіліс і гонорею, незважаючи на її низький рівень, в умовах епідемії базових і ко-інфекцій.

Четвертий розділ «Організація медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання в Миколаївській, Одеській та Херсонській областях у 2006-2016 роках» відображає результати аналізу мережі закладів охорони здоров'я відповідного профілю, їх ресурсного забезпечення та показників діяльності.

Автор акцентує увагу на тому, що попри впорядкування ліжкового фонду закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу хворим на соціально значущі інфекційні захворювання, в досліджуваних областях зберігаються вищі за середній в країні показники забезпеченість профільними ліжками при недостатньому матеріально-технічному їх забезпеченні.

У ході дослідження виявлено, що інтегровані послуги хворим на надавалися переважно в закладах третинної медичної допомоги. Через повільне впровадження амбулаторних форм надання медичної допомоги і низький рівень залучення лікарів первинної ланки до виявлення ВІЛ-інфікованих та медичного спостереження за ними обмеженою була децентралізація послуг хворим та особам з груп ризику, недостатньо доступною – антиретровірусна терапія.

Про неналежну організацію медичного обслуговування хворих на соціально значущі інфекційні захворювання свідчить низький рівень задоволеності пацієнтів. Виявлено, що майже дві третини опитаних ($64,0 \pm 2,4\%$) частково або повністю незадоволені територіальною доступністю допомоги, більше половини – фінансовою доступністю ($52,2 \pm 2,5\%$) та обсягом інформації, отриманої від лікаря ($54,0 \pm 2,5\%$).

Значний інтерес становить дослідження виконання регіональних програм з профілактики та протидії соціально значущим захворюванням. У розділі розкрито причини невиконання профілактичних програм у повному обсязі, вагомою з яких є брак фінансування. Як наслідок, охоплення профілактичними програмами осіб з груп ризику не досягало програмного показника 80,0%. Обстеження на маркери вірусних гепатитів В і С груп підвищеного ризику за бюджетні кошти взагалі не проводились.

З огляду на наявні проблеми, автор окреслює як ризики щодо ефективної профілактики та протидії соціально значущим інфекційним захворюванням, так і резерви для покращення фінансування заходів з організації медичної допомоги хворим.

Квінтесенцією роботи є **п'ятий розділ** «Медико-соціальне обґрунтування та розробка концептуальної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання». В ньому висвітлено наукові засади формування сучасної моделі медичного обслуговування пацієнтів з соціально значущими інфекційними захворюваннями, узагальнено наявні проблеми, їх причини, підходи до вирішення проблем.

З позицій системного підходу автором визначено основні напрями боротьби з соціально значущими інфекційними захворюваннями, цілі та стратегії, спрямовані на досягнення цілей. Акцент зроблено на питаннях удосконалення організації медичної допомоги, забезпечення належного фінансування заходів, впровадження та розвиток інтегрованих медико-соціальних послуг, доказових медичних технологій, безперервного професійного розвитку кадрів, поліпшення інформаційно-комунікаційних технологій між усіма учасниками.

В моделі чітко визначено об'єкт і суб'єкт управління та блок наукового регулювання, структуру яких доповнено інноваційними елементами. Запропонована концептуальна модель характеризується соціальною спрямованістю, інноваційністю, використанням інструментів сучасного менеджменту та залученням громади, суспільства, держави, сфери охорони здоров'я до вирішення проблеми профілактики та протидії соціально значущим інфекційним захворюванням.

Позитивної оцінки заслуговують запропоновані автором пропозиції щодо зменшення розпорошеності ресурсів на окремі програми боротьби з конкретними нозологіями та об'єднання їх в єдину державну цільову міжсекторальну програму профілактики та протидії соціально значущим інфекційним захворюванням з низкою підпрограм.

Особливий інтерес в плані досягнення мети дослідження має новий елемент – обласний/регіональний центр профілактики й протидії соціально значущим інфекційним захворюванням. Його пропонується створити як

комунальне некомерційне підприємство шляхом об'єднання адміністративних, кадрових, матеріально-технічних, інфраструктурних, інформаційних ресурсів спеціалізованих монопрофільних закладів охорони здоров'я третинної медичної допомоги.

Враховуючи рекомендації щодо надання інтегрованих послуг пацієнтам з соціально значущими інфекційними захворюваннями, цінною новацією є впровадження міждисциплінарних підходів до оволодіння міждисциплінарними знаннями та новими організаційними технологіями спільного ведення хворих на основі співпраці, обміну практичним досвідом тощо.

Важливим доробком автора є визначення складових організаційно-методичного супроводу профілактичних, діагностичних, лікувальних заходів, медико-соціальної та психологічної та юридичної підтримки хворих, за умов чіткого дотримання визначених діючими нормативними документами критеріїв госпіталізації та амбулаторних моделей лікування.

Шостий розділ «Впровадження концептуальної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання та оцінка її ефективності» присвячений особливостям реалізації запропонованих інновацій та визначенню отриманого ефекту.

Для впровадження елементів функціонально-організаційної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання автором вдало обрано Одеську область, де виявлено високі рівні захворюваності та негативні тенденції до їх зростання.

Аналіз результатів впровадження дозволив пересвідчитися у перспективності моделі та її ефективності. В процесі впровадження моделі вдалося реалізувати підходи до децентралізації та інтеграції послуг хворим на соціально значущі інфекційні захворювання, оптимізувати показання до госпіталізації, впровадити пацієнт-орієнтовані амбулаторні моделі лікування з використанням цифрових технологій, покращити матеріально-технічне та лабораторне забезпечення надання медичної допомоги. Позитивної оцінки заслуговують збільшення прихильності пацієнтів до лікування.

На користь запропонованої моделі свідчить скорочення спеціалізованого ліжкового фонду на 40,4%, чисельності адміністративного персоналу – на 25,1%, рівня госпіталізації – на 25,0%, тривалості

перебування хворого на туберкульоз на ліжку тощо. Як результат, вдалося суттєво зменшити вартість лікування, що засвідчує економічну ефективність моделі.

Результати експертної оцінки зазначеної моделі засвідчили її потенційну медичну, соціальну та економічну ефективність.

Висновки роботи відповідають меті і завданням дисертації.

Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації.

Автореферат дисертаційного дослідження Талаласва К. О. повністю відображає зміст дисертації, відповідає її головним положенням, оформлений згідно з чинними вимогами МОН України. Зміст автореферату та основних положень дисертаційної роботи є ідентичними.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 14.02.03 - соціальна медицина.

Тема докторської дисертації не повторює тему кандидатської дисертаційної роботи.

При опоненції дисертаційної роботи ознак плагіату не виявлено.

Оцінюючи загалом роботу позитивно, слід звернути увагу здобувача на деякі зауваження та запитання.

Зауваження

1. В дисертаційній роботі представлено значний обсяг отриманих у ході дослідження даних, які характеризують сучасний стан надання медичної допомоги хворим на соціально значущі захворювання, задоволеність пацієнтів отриманими послугами, які використано для обґрунтування сучасної функціонально-організаційної моделі системи надання медичної допомоги. Доцільним вбачається доповнення доказової бази виявленням думок усіх учасників процесу надання допомоги, тобто і надавачів послуг, і менеджерів.

2. Аналізуючи епідемічну ситуацію щодо захворюваності на соціально значущу інфекційну патологію, в роботі належну увагу приділено усім провідним нозологіям, включаючи туберкульоз, ВІЛ/СНІД, гепатит тощо. Проте вивчення задоволеності медичною допомогою хворих на інфекційну соціально значущу патологію обмежується лише пацієнтами з ко-інфекцією ВІЛ/ІПСШ. Важливим з точки зору аргументації оптимізаційних

нововведень було б вивчення думки пацієнтів з іншими провідними інфекційними соціально значущими захворюваннями, зокрема, з туберкульозом, гепатитами В і С.

3. В обґрунтуванні запропонованих інновацій відсутні посилання на положення стратегічних документів ВООЗ та ЄРБ ВООЗ щодо протидії соціально значущим інфекційним захворюванням, зокрема на положення Глобальних стратегій та Європейських планів, які стосуються боротьби з соціально значущими інфекційними хворобами. Вказані документи розглядаються лише в огляді літератури в контексті оцінки масштабів поширення патології.

Запитання

1. При обґрунтуванні функціонально-організаційної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання в основу клялися виявлені особливості епідемічної ситуації в південних областях України, особливості ресурсного забезпечення системи медичної допомоги. Як Ви вважаєте, чи є запропонована Вами модель універсальною, можливою для використання в інших регіонах, чи вона є специфічною, придатною лише для Південного регіону України?

Вказані зауваження і запитання не мають принципового характеру та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

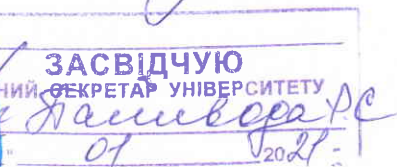
Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Талалаєва Костянтина Олександровича на тему «Медико-соціальне обґрунтування концептуальної моделі системи надання медичної допомоги хворим на соціально значущі інфекційні захворювання» є завершеним, самостійним науковим дослідженням в галузі соціальної медицини, в якому наведено нове вирішення важливої науково-практичної проблеми щодо удосконалення протидії соціально значущим інфекційним захворюванням шляхом удосконалення системи медичної допомоги.

За своєю актуальністю, методичним рівнем, науковою новизною, теоретичним і науково-практичним значенням отриманих результатів дисертаційна робота Талалаєва Костянтина Олександровича відповідає

вимогам п. 10 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.02.03 – соціальна медицина.

**Завідувач кафедри соціальної медицини
та громадського здоров'я Національного
медичного університету імені О. О. Богомольця
д.мед.н., професор**

Т. С. Грузєва

*Згідно спеціалізованої вченої
ради Д 26-613.04 карієсов
18 січня 2021 року.*

*Вчений секретар,
професор*